

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 1 บทสรุป

หลังจากที่ได้วิจัยมาแล้วพอสรุปได้ว่าธุรกิจการรับฝากสินค้าในคลังสินค้าที่ดีในไซโลและห้องเย็นก็ดีเป็นการรับฝากทรัพย์สินโดยมีบำเหน็จ แต่การฝากสินค้าในคลังสินค้ามีกฎหมายบัญญัติรับรองไว้เป็นพิเศษแล้ว ในลักษณะ 14 ว่าด้วยการเก็บของในคลังสินค้าตั้งแต่มาตรา 770-796 คู่กรณีแต่ละฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้ฝาก นายคลังสินค้า (ผู้รับฝาก) ผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ ผู้รับจำนำสินค้า จะต้องดำเนินการตามกฎหมายในส่วนนี้เพื่อความสมบูรณ์ของนิติสัมพันธ์นอกจากนี้ในส่วนของรัฐก็มีกฎหมายที่รัฐใช้บังคับบัญชาผู้ประกอบการ กิจการคลังสินค้าอยู่อีก 2 ฉบับคือประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 ฉบับลงวันที่ 26 มกราคม 2515 ที่กำหนดให้การคลังสินค้าเป็นกิจการที่ต้องขออนุญาตต่อรัฐมนตรีก่อน ซึ่งเท่าที่ผ่าน ๆ มากระทรวงพาณิชย์ได้อาศัยประกาศคณะปฏิวัติดังกล่าวออกเงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้ามาหลายฉบับ โดยครั้งล่าสุดได้ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องการกำหนดเงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. 2535 และให้ยกเลิกเงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. 2526 ไปโดยกำหนดระเบียบปฏิบัติในการจัดตั้งและขออนุญาตเงื่อนไขในการดำเนินงาน เพื่อเป็นการควบคุมผู้ประกอบการคลังสินค้าไม่ให้ไปสร้างความเสียหายแก่บุคคลภายนอก

ในส่วนของกิจการไซโลและห้องเย็นทางสำนักงานกฤษฎีกาได้ตีความ
 ว่าเป็นกิจการที่คล้ายคลึงกันกับกิจการคลังสินค้าเพราะแม้จะเป็นการรับฝากทรัพย์
 โดยมีบำเหน็จเป็นทางการค้าปรกติและมีการออกใบรับสินค้าให้แก่ผู้ฝากซึ่งในทาง
 ปฏิบัติสามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานในการโอนกรรมสิทธิ์ และใช้เป็นหลักฐานใน
 การจำนำได้ทำนองเดียวกับใบรับรองคลังสินค้าและประทวนสินค้า แต่ก็ยังมีข้อ
 แตกต่างกันคือ กิจการไซโลมีการให้บริการเพิ่มเติมคือให้บริการอบเพื่อลดความ
 ชื้นผลิตผลทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากผลิตผลทางการเกษตรหรือ
 อาหารสัตว์ และเมื่ออบความชื้นแล้วก็จะเก็บไว้ที่ไซโล ส่วนกิจการห้องเย็นมีการ
 ให้บริการเพิ่มเติมคือรับแช่แข็งอาหารสดและผลิตภัณฑ์อาหารสดโดยการควบคุม
 อุณหภูมิให้ต่ำเท่าที่จะไม่ทำให้สินค้าดังกล่าวเกิดความเสียหายหรือเกิดการหยุด
 ชะงักตามกระบวนการทางเคมีอันเป็นผลทำให้เกิดการเสื่อมคุณภาพและเมื่อควบคุม
 อุณหภูมิได้คุณภาพ และมาตรฐานแล้วจะเก็บสินค้าไว้ในห้องเย็น ข้อแตกต่างอีก
 ประการหนึ่ง ก็คือในช่วงก่อนที่จะมีประกาศกระทรวงพาณิชย์เรื่องการกำหนดให้
 กิจการไซโลและกิจการห้องเย็นเป็นกิจการอันมีสภาพคล้ายคลึงกันกับกิจการคลัง
 สินค้าและเงื่อนไขควบคุมกิจการดังกล่าว พ.ศ. 2535 ใบรับสินค้าของ
 กิจการไซโลและห้องเย็นที่ออกให้แก่ผู้ฝากจะมีฉบับเดียวซึ่งใช้ประโยชน์เป็นหลัก
 ฐานในการโอนกรรมสิทธิ์ และใช้เป็นหลักฐานในการจำนำได้ในฉบับเดียวกัน ซึ่ง
 ในทางปฏิบัติเพื่อความสะดวกในการที่ผู้ฝากในการโอนกรรมสิทธิ์และจำนำสินค้า
 ที่ฝากประกอบกิจการไซโลและห้องเย็นก็จะออกใบรับสินค้าให้เป็นฉบับย่อย ๆ โดย
 มีจำนวนสินคารวมเท่ากับที่ฝากไว้จริงเพื่อผู้ฝากจะได้นำใบรับสินค้าไปใช้ตามแต่
 ละวัตถุประสงค์ แต่ในกิจการคลังสินค้าจะออกใบรับสินค้าให้แก่ผู้ฝาก 2 ฉบับ คือ
 ใบรับรองคลังสินค้าและใบประทวนสินค้าเพื่อใช้สลักหลังโอนกรรมสิทธิ์สินค้าและ
 จำนำสินค้าตามลำดับ

เมื่อใบรับสินค้าของกิจการไซโลและห้องเย็นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังกล่าวมาแล้ว จึงก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ ระหว่างเจ้าของสินค้า (ผู้ฝาก) และผู้ประกอบการ (ผู้รับฝาก) และมีผลทางกฎหมายต่อบุคคลภายนอก และเศรษฐกิจโดยรวมได้ กิจการไซโลและกิจการห้องเย็น จึงเป็นกิจการอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือสวัสดิภาพของประชาชนตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 กระทรวงพาณิชย์จึงอาศัยอำนาจแห่งประกาศคณะปฏิวัติออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ฉบับแรก เรื่องการกำหนดให้กิจการไซโลและกิจการห้องเย็นเป็นกิจการอันมีสภาพคล้ายคลึงกันกับกิจการคลังสินค้าฉบับลงวันที่ 7 ธันวาคม 2531 และต่อมาเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2535 กระทรวงพาณิชย์ก็ได้ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การกำหนดให้กิจการไซโลและกิจการห้องเย็นเป็นกิจการอันมีสภาพคล้ายคลึงกันกับกิจการคลังสินค้าและเงื่อนไขควบคุมกิจการดังกล่าว พ.ศ. 2535 ซึ่งมีผลเป็นการยกเลิกประกาศฉบับเดิม โดยมีสาระสำคัญว่าผู้ที่ประกอบกิจการไซโลและห้องเย็นจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีและมีการกำหนดมาตรการในการควบคุม กำกับและดูแลกิจการดังกล่าวมิให้ดำเนินกิจการเป็นที่เสียหายแก่บุคคลภายนอกซึ่งส่วนใหญ่มาตรการต่าง ๆ จะสอดคล้องกันกับเงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. 2535 ซึ่งทั้งประกาศของคณะปฏิวัติและประกาศกระทรวงพาณิชย์ดังกล่าวเป็นเพียงกฎหมายหมายที่ใช้ระหว่างรัฐกับผู้ประกอบการไซโลและห้องเย็นเพื่อควบคุมธุรกิจดังกล่าวให้มีการจัดตั้ง และดำเนินกิจการภายใต้ที่กฎหมายกำหนดและนอกจากนี้ตามประกาศดังกล่าวยังกำหนดให้กิจการไซโล และกิจการห้องเย็นออกใบรับของคลังสินค้าและใบประทวนสินค้าทำนองเดียวกับคลังสินค้าด้วย

แต่ในส่วนนิติสัมพันธ์ระหว่างเอกชนด้วยกันเองคือ ผู้ฝาก (ผู้โอน) ผู้ประกอบการไซโลและห้องเย็น (ผู้รับฝาก) ผู้รับโอน ผู้รับจำนำ หรือบุคคลภายนอก

นอก ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ซึ่งจากการวิจัยพอที่จะสรุปนิติสัมพันธ์ของคู่กรณีออกเป็น 2 ช่วงดังนี้

1. ก่อนมีประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องการกำหนดให้กิจการไซโลและกิจการห้องเย็นเป็นกิจการอันมีสภาพคล้ายคลึงกับกิจการคลังสินค้าและเงื่อนไขควบคุมกิจการดังกล่าว พ.ศ. 2535 ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติรับรองสถานะทางกฎหมายใบรับสินค้าของกิจการไซโลและห้องเย็นแต่เมื่อมีการนำไปสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์หรือสลักหลังเพื่อจำนำ จึงมีผลทางกฎหมายดังนี้

1.1 นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ฝากและผู้ประกอบกิจการไซโลและห้องเย็น (ผู้รับฝาก) เป็นไปตามสัญญาฝากทรัพย์สินทั่วไป ตามมาตรา 652 ป.พ.พ. ไม่อาจถือได้ว่าเป็นการเก็บของในคลังสินค้า ทั้งนี้เพราะธุรกิจไซโลและห้องเย็นนอกจากจะรับฝากแล้วยังมีบริการอื่นเพิ่มคือการอบเพื่อลดความชื้นผลิตผลทางการเกษตรและแช่แข็งอาหารสดตามลำดับ ซึ่งต่างจากกิจการคลังสินค้าจะเป็นการรับฝากเพื่อดูแลรักษาไม่มีบริการอื่นเพิ่มเติม นอกจากนี้ในส่วนเอกสารใบรับสินค้าและกิจการไซโลและห้องเย็นที่ออกให้แก่ผู้ฝากจะมีเพียงฉบับเดียว แต่ของกิจการคลังสินค้าจะมี 2 ฉบับ คือใบรับของคลังสินค้าและใบประทวนสินค้า แม้ในทางปฏิบัติจะมีการนำใบรับสินค้าของกิจการไซโลและห้องเย็นไปสลักหลังเพื่อโอนกรรมสิทธิ์และจำนำได้ทำนองเดียวกันใบรับของคลังสินค้าและใบประทวนสินค้าและวิธีการสลักหลังโอนและจำนำตลอดจนผลของการโอนและจำนำไม่ได้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยเก็บของในคลังสินค้า

1.2 นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ฝาก (ผู้โอน) และผู้รับโอน ใบรับสินค้าของกิจการไซโลและห้องเย็นไม่มีสถานะทางกฎหมายที่จะเป็นเอกสารแห่งสิทธิ หรือตราสารเพราะไม่มีกฎหมายบัญญัติรับรองถึงลักษณะและฐานะไว้คงเป็นแต่ได้เพียงหลักฐานแห่งสัญญาฝากทรัพย์สินเท่านั้น การสลักหลังโอนใบรับสินค้านี้ไม่

อาจถือได้ว่าเป็นการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามเช่าสิ่งตามมาตรา 309 ป.พ.พ. เพราะมาตรา 309 มุ่งหมายเฉพาะเอกสารนั้นต้องเป็นตราสารประเภทเปลี่ยนมือได้เท่านั้น แต่ใบรับสินค้าของกิจการไซโลและห้องเย็นไม่ใช่ตราสารและในทางปฏิบัติเมื่อแม้จะมีการสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ได้ก็จะต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ประกอบกิจการไซโลและห้องเย็นซึ่งเป็นลูกหนี้ตามสัญญาฝากทรัพย์ด้วย ซึ่งทำให้ขาดองค์ประกอบของการเปลี่ยนมือได้อีกด้วยแต่อย่างไรก็ตาม การที่ผู้ฝากได้ระบุข้อความลงในใบรับสินค้าของกิจการไซโลและห้องเย็น โดยระบุวันที่จำนวนสินค้าที่โอน ชื่อผู้รับโอน และลงลายมือชื่อผู้โอน ถือได้ว่าเป็นการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงตามมาตรา 306 ป.พ.พ. แล้ว

1.3 นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ฝาก (ผู้จำนำ) และผู้รับจำนำ เนื่องจากใบรับสินค้าของกิจการไซโลและห้องเย็นไม่อาจถือได้ว่าเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้แต่เป็นเพียงเอกสารที่คู่สัญญาทำขึ้นมาเพื่อเป็นหลักฐานแห่งสัญญาฝากทรัพย์และเพื่อประโยชน์แห่งการฟ้องคดี แม้จะมีการสลักหลังและส่งมอบใบรับสินค้านี้ก็ไม่อาจถือได้ว่าเป็นการจำนำสิทธิที่มีตราสาร แต่อย่างไรก็ตามการที่คู่กรณีสมัครใจที่จะจำนำและรับจำนำสินค้าเพื่อเป็นประกันหนี้ประธานอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมาย เมื่อมีการส่งมอบการครอบครองสินค้าให้บุคคลที่ 3 ซึ่งในที่นี้ก็คือผู้ประกอบกิจการไซโลและห้องเย็นเป็นผู้ดูแลแทนซึ่งเท่ากับเป็นการที่คู่กรณีตกลงกันให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำได้ตามมาตรา 749 ป.พ.พ. มีผลทำให้ผู้รับจำนำมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่จำนำชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากสินค้าที่จำนำก่อนเจ้าหนี้สามัญอื่น

2. หลังจากมีประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องการกำหนดให้กิจการ ไซโลและกิจการห้องเย็น เป็นกิจการมีสภาพคล้ายคลึงกันกับกิจการคลังสินค้าและ เงื่อนไขควบคุมกิจการดังกล่าว พ.ศ. 2535 ซึ่งออกมาโดยอาศัยอำนาจแห่ง ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มีนาคม 2515 ตามประกาศฉบับนี้ก็ยัง คงกำหนดให้กิจการไซโลและกิจการห้องเย็น เป็นเพียงกิจการที่คล้ายคลึงกันกับ กิจการคลังสินค้าเท่านั้น แต่ให้มีการอภิปรายของคลังสินค้าและใบประทวนสินค้า ทำนองเดียวกับกิจการคลังสินค้าและให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และ พณิชย์ ลักษณะ 14 ว่าด้วยการเก็บของในคลังสินค้ามาใช้บังคับแก่กิจการไซโล และห้องเย็นด้วย ซึ่งหมายความว่าหากผู้ฝากมีความประสงค์จะโอนกรรมสิทธิ์ สินค้าที่ฝากไว้ในไซโลและห้องเย็น ก็จะต้องสลักหลังและส่งมอบใบรับของคลังสินค้า ให้แก่ผู้รับโอน และหากจะจำหน่ายสินค้าก็จะต้องสลักหลังและส่งมอบใบประทวน สินค้าให้แก่ผู้รับจำหน่าย ต้องจัดแจ้งการจำหน่ายในใบรับของคลังสินค้า ต้องบันทึกลง ไว้ในใบประทวนสินค้าว่าได้จัดแจ้งการจำหน่ายในใบรับของคลังสินค้าแล้ว และผู้รับ จำหน่ายจะต้องมีจดหมายบอกกล่าวแก่ผู้ประกอบการไซโลและห้องเย็นให้จัดแจ้ง การจำหน่ายในต้นขั้วด้วย ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่กำหนดไว้สำหรับการสลัก หลังใบรับของคลังสินค้าและใบประทวนสินค้าในกิจการคลังสินค้า ตาม ป.พ.พ.

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าประกาศดังกล่าวนอกจากจะเป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุม กำกับ และดูแลกิจการไซโลและห้องเย็นแล้ว ยังเป็นบทบัญญัติในส่วนแห่งที่ บัญญัติรับรองสถานะทางกฎหมายของใบรับของคลังสินค้าและใบประทวนสิน ค้าของกิจการไซโลและห้องเย็นว่าให้นำไปใช้เป็นประโยชน์ในทางการค้าทำ นองเดียวกับใบรับของคลังสินค้าและใบประทวนสินค้า แต่ในส่วนผลทางกฎหมาย ของการสลักหลังที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของคู่กรณีไม่มีบัญญัติไว้ซึ่งในส่วนนี้ผู้ เขียนเห็นว่าควรนำหลักกฎหมายว่าด้วยการเก็บของในคลังสินค้าตาม ป.พ.พ.

มาใช้บังคับในฐานะเป็นกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งตามมาตรา 4 วรรค 3 ป.พ.พ. ซึ่งมีผลทำให้การสลักหลังใบรับของคลังสินค้าของกิจการไซโลและห้องเย็นมีผลคล้ายกับการสลักหลังใบรับของคลังสินค้าของกิจการคลังสินค้าคือถือว่าการโอนหนี้อันพึงต้องชำระตามเช่าสิ่งตามมาตรา 309 ป.พ.พ. และมีผลตามมาตรา 312 ป.พ.พ. คือลูกหนี้ (ผู้ประกอบกิจการไซโลและห้องเย็น) ไม่สามารถที่จะยกข้อต่อสู้ซึ่งมีต่อเจ้าหนี้เดิม (ผู้โอน) ขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้รับโอนโดยสุจริตได้ กล่าวคือผู้รับโอนโดยสุจริตย่อมมีสิทธิดีกว่าผู้โอน ส่วนการสลักหลังใบประทวนสินค้าของกิจการไซโลและห้องเย็นก็ถือได้ว่าเป็นการจำนำสิทธิที่มีตราสารตามมาตรา 750 ป.พ.พ. คล้ายกับการสลักหลังใบประทวนสินค้าของกิจการคลังสินค้าทำให้ผู้รับจำนำมีบุริมสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนำก่อนเจ้าหนี้สามัญ

ประกาศฉบับนี้ซึ่งช่วยแก้ปัญหาในวงการค้าที่ต้องการใช้ประโยชน์จากใบรับสินค้าของกิจการไซโลและห้องเย็นในลักษณะที่เป็น Negotiable Instrument และ Credit Instrument ได้โดยบัญญัติรับรองสถานะทางกฎหมายของตราสารไว้ วิธีการนำไปใช้ประโยชน์ก็ไม่ยุ่งยากเกิดความคล่องตัวในธุรกิจที่ต้องการความรวดเร็วส่วนผลทางกฎหมายก็ยังช่วยส่งเสริมและพัฒนาตราสารประเภทนี้ให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น เพราะถ้าหากธุรกิจไซโลและห้องเย็นมีความเจริญก้าวหน้าความจำเป็นที่ต้องใช้ตราสารนี้ก็ย่อมมีมากขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ยังสามารถควบคุมการดำเนินกิจการไซโลและห้องเย็นที่มีผลไปกระทบถึงบุคคลภายนอกโดยอาศัยใบรับสินค้าให้อยู่ในแนวปฏิบัติเดียวกันไม่เกิดความลักลั่นเหมือนแต่ก่อน

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

ในส่วนนี้ผู้เขียนขอเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับเรื่องที่ได้วิจัยมา เป็นข้อ ๆ ดังนี้

2.1 มีประเด็นที่น่าพิจารณาว่ากิจการไซโลและห้องเย็นควรเป็น กิจการเดียวกับคลังสินค้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ ในเรื่อง นี้มีความเห็นนักกฎหมายแตกต่างกันเป็น 2 ฝ่ายคือ

ความเห็นฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่ากิจการไซโลและห้องเย็นเป็นกิจการ เดียวกันกับกิจการคลังสินค้าเพราะเป็นการรับฝากสินค้าเพื่อบำเหน็จซึ่งจำกัด ความของกิจการคลังสินค้าก็ปรากฏอยู่ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องการ กำหนดเงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. 2535 ว่า หมายถึง " การรับทำ การเก็บรักษาสินค้าหรือการรับทำการเก็บรักษาสินค้าและให้บริการแก่สินค้านั้น เพื่อบำเหน็จเป็นทางการค้าปกติไม่ว่าบำเหน็จนั้นจะเป็นเงิน ค่าตอบแทน หรือ ประโยชน์อื่นใด" การให้บริการเพิ่มเติมของกิจการไซโลและกิจการห้องเย็นก็ คือการให้บริการอบเพื่อลดความชื้นผลิตผลทางการเกษตรและการให้บริการแช่ แช็งอาหารสดตามลำดับก็เป็นเพียงวิธีการเก็บรักษาอย่างหนึ่งเท่านั้น ในส่วน ของใบรับสินค้าของกิจการคลังสินค้าคือใบรับของคลังสินค้าและใบประทวนสินค้านั้น ตามมาตรา 775 ป.พ.พ. นั้นก็บัญญัติว่า " ถ้าผู้ฝากต้องการให้นายคลัง สินค้าต้องส่งมอบเอกสารซึ่งเอาออกจากทะเบียนมีต้นข้าว เฉพาะการอันมีใบรับ ของคลังสินค้าฉบับหนึ่ง และประทวนสินค้าฉบับหนึ่งให้แก่ผู้ฝาก " ซึ่งจากมาตรานี้ทำให้นักกฎหมายมีความเห็นว่านายคลังสินค้าไม่จำเป็นต้องออกใบรับของคลังสินค้า และประทวนสินค้าให้แก่ผู้ฝากทุกรายแต่จะออกให้เมื่อผู้ฝากต้องการเท่านั้น ดังนั้น การที่จะมีการออกใบรับของคลังสินค้าหรือใบประทวนสินค้าหรือไม่ หรือมีรูปแบบ

อย่างไรไม่ใช่สาระสำคัญของการเป็นกิจการคลังสินค้า หากมีการออกใบรับ
 สินค้าก็สามารถนำไปเป็นประโยชน์ในทางการค้าตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้และ
 ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องการกำหนดให้กิจการไซโลและกิจการห้องเย็น
 เป็นกิจการอันมีสภาพคล้ายคลึงกันกับกิจการคลังสินค้าและเงื่อนไขควบคุมกิจการ
 ดังกล่าว พ.ศ. 2535 ที่กำหนดให้กิจการไซโลและห้องเย็นออกใบรับของคลังสิน
 ค้า และใบประทวนสินค้าให้แก่ผู้ฝากก็เพื่อเป็นการกำหนดรูปแบบ และราย
 ละเอียดในใบรับสินค้าเป็นแบบเดียวกัน ไม่แยกปฏิบัติกันเองเหมือนเช่นเดิมเพื่อ
 ป้องกันการก่อความเสียหายให้แก่บุคคลภายนอก ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการของรัฐ
 ที่จะควบคุม กำกับ และดูแลกิจการดังกล่าวได้ทางหนึ่ง เมื่อกิจการไซโลและ
 ห้องเย็นตั้งอยู่บนพื้นฐานการรับทำการเก็บรักษาสินค้าและให้บริการเกี่ยวกับ
 สินค้านั้นเพื่อบำเหน็จเป็นทางการค้าปกติก็น่าจะถือว่าเป็นกิจการคลังสินค้าค้า
 ประเภทหนึ่งได้ตามคำจำกัดความที่กล่าวมาแล้วได้

ความเห็นฝ่ายที่สอง เห็นว่ากิจการไซโลและห้องเย็นเป็นกิจการ
 คนละประเภทกัน โดยพิจารณาเทียบเคียงจากคำจำกัดความของนายคลังสินค้า
 ตามมาตรา 770 ที่ว่าหมายถึงบุคคลผู้รับทำการเก็บรักษาสินค้าเพื่อบำเหน็จเป็น
 การค้าปกติของตนและในทางปฏิบัติสินค้าที่เก็บรักษาในคลังสินค้านี้ได้หลาย
 ประเภท และเป็นแต่เพียงเก็บรักษาอย่างเดียวไม่มีบริการอื่นเพิ่มเติม ต่างจาก
 กิจการไซโลและห้องเย็นจะจำกัดสินค้าที่จะเก็บรักษาเฉพาะสินค้าที่จำเป็นต้อง
 มีการอบเพื่อลดความชื้นซึ่งก็คือผลิตผลทางการเกษตรเช่นข้าวโพด หรือสินค้าที่
 จำเป็นต้องใช้ความเย็นหรือต้องแช่แข็งเพื่อรอการจำหน่ายซึ่งได้แก่อาหารสดซึ่ง
 ได้แก่ผักสด ผลไม้ เนื้อสัตว์ ฯลฯ ซึ่งกิจการไซโลและห้องเย็นจำเป็นต้องใช้
 ความระมัดระวังมากเป็นพิเศษยิ่งกว่ากิจการคลังสินค้า

สำหรับผู้เขียนเองมีความเห็นเช่นเดียวกับฝ่ายที่หนึ่งเพราะกิจการทั้งสามประเภทนี้เป็นการรับทำการเก็บรักษาสินค้าเพื่อบำเหน็จเป็นทางการค้าปกติเหมือนกัน แม้กิจการไซโล ห้องเย็น จะมีบริการเพิ่มเติมก็น่าจะเป็นเพียงวิธีการเก็บรักษาเพื่อให้เหมาะสมกับสินค้าที่เก็บ คำว่า คลังสินค้า น่าจะเป็นคำกว้าง ๆ ซึ่งรวมถึงคลังสินค้า ไซโลและห้องเย็นซึ่งเป็นสถานที่เก็บสินค้าที่มีการออกแบบและจัดสร้างขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับสินค้าที่จะเก็บในลักษณะที่จะรักษาของนั้นมิให้เสียหายหรือบอบสลายระหว่างการเก็บรักษาโดยมีวิธีการเพิ่มเติมสำหรับสินค้าบางประเภทโดยใช้เทคโนโลยีต่างๆ เข้าช่วย ในทางปฏิบัติเราคงจะแยกกิจการค้า 3 ประเภทนี้ออกจากกันเองโดยไปเรียกชื่อประเภทของกิจการตามสถานที่เก็บรักษาจึงทำให้ดูเหมือนว่ากิจการทั้งสามเป็นคนละประเภทกัน นอกจากนี้ในส่วนของใบรับสินค้าของแต่ละกิจการคงไม่ใช่เครื่องบ่งชี้ว่ากิจการใดเป็นหรือไม่เป็นกิจการคลังสินค้าคงมีผลแต่เพียงว่าหากมีการออกใบรับสินค้าให้แก่ผู้ฝากก็จะต้องมีรูปแบบและรายละเอียดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น ผู้เขียนมีความเห็นต่อไปอีกว่าในขณะที่มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2468 มีธุรกิจคลังสินค้าอยู่เพียงประเทศเดียว ธุรกิจห้องเย็นและไซโลเพิ่มจะเริ่มจัดตั้งกันเมื่อปี พ.ศ. 2503 และ 2507 ตามลำดับดังนั้นจึงมีแต่บทบัญญัติว่าด้วยการเก็บของในคลังสินค้าเท่านั้นเพราะผู้ร่างในขณะนั้นย่อมไม่สามารถเขียนกฎหมายให้ครอบคลุมถึงธุรกิจไซโลและห้องเย็นได้เนื่องจากธุรกิจได้พัฒนาแตกแขนงไปเร็วกว่ากฎหมายแต่ครั้งเมื่อเกิดธุรกิจทั้งสองประเภทนี้แล้วก็ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยการเก็บของในคลังสินค้าให้ครอบคลุมถึงธุรกิจไซโลและห้องเย็นด้วยและนอกจากนี้จากการที่คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความว่ากิจการไซโลและกิจการห้องเย็นเป็นเพียงกิจการคล้ายคลึงกันกับกิจการคลังสินค้าและกระทรวงพาณิชย์ได้อาศัยอำนาจแห่งประกาศคณะปฏิวัติออกประกาศกระทรวงพาณิชย์กำหนดให้กิจการ

ไซโลและกิจการห้องเย็นเป็นกิจการคล้ายคลึงกันกับกิจการคลังสินค้า ซึ่งโดยผลของกฎหมายดังกล่าวกิจการทั้งสองประเภทจึงไม่ใช่กิจการคลังสินค้าตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งที่จริงๆแล้วกระทรวงพาณิชย์มีเจตนาที่จะออกกฎหมายเพื่อควบคุมกิจการไซโลและห้องเย็นเพราะเห็นว่ากิจการนี้เป็นกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือพาสุกแห่งสาธารณชนแต่เมื่อผลจากการตีความออกมาว่ากิจการไซโลและห้องเย็นไม่ใช่กิจการคลังสินค้าแต่เป็นกิจการคล้ายคลึง กระทรวงพาณิชย์จึงต้องออกประกาศมาตรการตีความซึ่งก่อให้เกิดผลในทางแพ่งด้วยคือไม่สามารถนำหลักเกณฑ์ว่าด้วยการเก็บของในคลังสินค้าตาม ป.พ.พ. มาใช้ได้โดยตรง

สำหรับในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐต่าง ๆ ได้อาศัยอำนาจแห่ง Warehouse Laws (The Uniform warehouse receipt Act) ของรัฐบาลกลางออกบทบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนายคลังสินค้า (Laws Pertaining to Warehousemen) เพื่อใช้บังคับภายในของแต่ละรัฐซึ่ง ตามบทบัญญัติดังกล่าวได้ให้ทั้งกิจการคลังสินค้าไซโล(ในสหรัฐอเมริกาเรียกว่า "Elevator") และห้องเย็น (Cold Storage หรือ Refrigerating Warehouse) ตกอยู่ในบังคับของ Warehouse Laws ด้วย (โปรดดูตัวอย่างบทบัญญัติของบางมลรัฐในภาคผนวก)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้เขียนจึงเห็นได้ว่ากิจการไซโลและห้องเย็นเป็นกิจการคลังสินค้าประเภทหนึ่ง และอยากเสนอแนะว่าหากธุรกิจดังกล่าวมีความเจริญก้าวหน้าก็สมควรที่จะมีการออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 770 ในส่วนของคำจำกัดความของ "นายคลังสินค้า" ว่าจะให้รวมถึงผู้ประกอบการไซโลและห้องเย็นด้วยหรือ อาจจะเพิ่มคำจำกัด

ความของ "กิจการคลังสินค้า" ว่า หมายถึง การรับทำการเก็บรักษาสินค้าเพื่อ
 บำเหน็จเป็นทางค้าปรกติทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นเก็บรักษาในคลังสินค้า ไชโล หรือ
 ห้องเย็น ก็ตาม

นอกจากนี้ในส่วนกฎหมายที่รัฐใช้ควบคุมกำกับและดูแล กิจการทั้ง 3
 ประเภทนี้ คือ ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2515
 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุก
 แห่งสาธารณชนซึ่งมีกิจการหลายประเภทที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายฉบับ
 นี้ ก็ควรที่จะแยกกิจการคลังสินค้าตามที่ระบุไว้ในข้อ 5(2) ของประกาศดัง
 กล่าวมาบัญญัติไว้ใหม่เป็นเป็นพระราชบัญญัติกิจการคลังสินค้าเพื่อใช้เป็นกฎหมาย
 ควบคุมการประกอบกิจการดังกล่าวเป็นการเฉพาะทำนองเดียวกับการควบคุม
 การประกอบกิจการประกันวินาศภัยและการประกันชีวิตซึ่งมีกฎหมายควบคุม
 เฉพาะคือพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยและพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510

เมื่อแยกกิจการคลังสินค้าออกมาบัญญัติไว้เป็นพระราชบัญญัติโดย
 เฉพาะแล้วก็ควรบัญญัติจำกัดความของ "นายคลังสินค้า" และ "กิจการคลังสิน
 ค้า" ทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ตาม ป.พ.พ. ด้วย พ.ร.บ. ฉบับนี้จะใช้แทน
 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 และ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องการกำหนด
 เงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. 2535 แต่ทั้งนี้กระทรวงพาณิชย์อาจออก
 ประกาศเป็นรายฉบับโดยอาศัยอำนาจแห่ง พ.ร.บ. ดังกล่าวเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์
 ปลีกย่อยเพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัยได้

เมื่อได้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวมาแล้ว กิจการไชโลและกิจการ
 ห้องเย็นก็เป็นกิจการเดียวกันกับกิจการคลังสินค้าต้องตกอยู่ในบังคับของ ป.พ.พ.

ว่าด้วยการเก็บของในคลังสินค้า หากมีปัญหาชั้นสู่ศาลเกี่ยวกับข้อพิพาทถึงสิทธิ และหน้าที่ของคู่กรณี ศาลย่อมหยิบยกหลักกฎหมายว่าด้วยการเก็บของในคลังสินค้ามาใช้ได้โดยตรงไม่ใช่ในฐานะกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง นอกจากนี้รัฐยังมีกฎหมายในส่วยของการควบคุมกำกับและดูแลกิจการทั้งสามเป็นกฎหมายฉบับเดียวกันไม่แยกกันเหมือนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ก่อให้เกิดความสอดคล้องกันและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกฎหมาย (Harmonization)

2.2 มีประเด็นที่น่าพิจารณาเกี่ยวกับ ข้อ 20 ของประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องการกำหนดให้กิจการไซโลและกิจการห้องเย็นเป็นกิจการอันมีสภาพคล้ายคลึงกันกับกิจการคลังสินค้า และเงื่อนไขควบคุมกิจการดังกล่าว พ.ศ. 2535 ที่บัญญัติ "ในกรณีที่ไม่มีข้อกำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 14 ว่าด้วยการเก็บของในคลังสินค้ามาใช้บังคับแก่กิจการไซโลและห้องเย็นด้วย" มีนักกฎหมายหลายท่านรวมทั้งผู้เขียนเองค่อนข้างจะไม่เห็นด้วยที่บัญญัติไว้ในประกาศฉบับนี้เหตุผลเพราะว่า

(1) ประกาศดังกล่าวออกมาโดยอาศัยอำนาจแห่งคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 และมีเจตนารมณ์ที่จะใช้ควบคุมกำกับและดูแลผู้ประกอบการไซโลและห้องเย็น เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอกมิให้ต้องเสียหายจากการดำเนินงานของกิจการดังกล่าวถือได้ว่าเป็นกฎหมายมหาชนที่ใช้ระหว่างรัฐกับผู้ประกอบการการบัญญัติไว้ดังกล่าวมีลักษณะกว้างและบอกถึงผลบังคับทางกฎหมายซึ่งหากมีความประสงค์จะให้นำวิธีการสลักหลังใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าในกิจการคลังสินค้ามาใช้กับกิจการไซโลและกิจการห้องเย็นด้วยก็ชอบที่จะบัญญัติเป็นรายละเอียดทำนองเดียวกับเรื่องเก็บของในคลังสินค้าตาม ป.พ.พ. ส่วนจะใช้กฎหมายใดมาใช้ตัดสินคดีหากมีข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของคู่กรณีใน

กิจการไซโลและห้องเย็น ศาลเท่านั้นจะเป็นผู้วินิจฉัยถึงผลทางกฎหมายเพราะ กิจการดังกล่าวเป็นเพียงกิจการที่คล้ายคลึงกันกับกิจการคลังสินค้าเท่านั้น

(2) ประกาศดังกล่าวแม้จะออกมาตามประกาศคณะปฏิวัติให้อ่านาจ ไว้ แต่ตามหลักของศักดิ์ของกฎหมาย ประกาศดังกล่าวเป็นเพียงกฎหมายลำดับ รอง และออกมาโดยฝ่ายบริหารโดยไม่ได้ผ่านกระบวนการนิติบัญญัติ จึงไม่ควร บัญญัติให้นำเอาบทบัญญัติใน ป.พ.พ. ซึ่งมีฐานะเทียบเท่า พ.ร.บ. มาใช้บังคับ ด้วย

2.3 สืบเนื่องมาจากทางปฏิบัติมีบริษัทซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการ

ประกอบกิจการไซโลแต่มาขึ้นขอประกอบกิจการคลังสินค้าทั้งนี้เพื่อต้องการได้รับการ รับรองและมีผลทางกฎหมายตามเรื่องการเก็บของในคลังสินค้า ป.พ.พ. ซึ่งกระทรวงพาณิชย์ได้มีการอนุญาต เพราะเห็นว่าการรับอบพืชเพื่อลดความชื้น อยู่ในขอบเขตการดำเนินงานของกิจการคลังสินค้าซึ่งในปัจจุบันเป็นไปตามข้อ 11(3) ของประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องการกำหนดเงื่อนไขควบคุมกิจการคลัง สินค้า พ.ศ. 2535 ซึ่งบัญญัติว่า"ผู้ประกอบการคลังสินค้าจะดำเนินกิจการ ได้เฉพาะเรื่องดังต่อไปนี้

- (1).....
- (2).....

(3) ให้บริการด้านความเย็นเพื่อเก็บรักษาสินค้า ครอบพืชเพื่อลด ความชื้น กระจาย คัด ผสม หรือด้วยกรรมวิธีอย่างอื่น เพื่อประโยชน์ของผู้ ฝากโดยผู้ประกอบการคลังสินค้าได้รับค่าตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใด" ซึ่ง ผู้เขียนไม่เห็นด้วยที่จะมีการอนุญาตในลักษณะดังกล่าวเพราะเท่ากับจะเป็นการ

ยอมรับว่ากิจการไซโลเป็นกิจการคลังสินค้าซึ่งจะเป็นการขัดต่อประกาศกระทรวงพาณิชย์ที่กำหนดให้กิจการไซโลเป็นเพียงกิจการที่คล้ายคลึงกันกับกิจการคลังสินค้าเท่านั้น ซึ่งถึงแม้บริษัทไซโลจะได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการคลังสินค้าและมีการออกใบรับของคลังสินค้าและใบประทวนสินค้าก็ไม่น่าจะถือเป็นการประกอบกิจการคลังสินค้าตาม ป.พ.พ. เพราะตามกฎหมายในปัจจุบันกิจการไซโลเป็นเพียงกิจการที่คล้ายคลึงกับกิจการคลังสินค้าเท่านั้นและกฎหมายที่จะนำมาใช้ในส่วนขอเอกชนในกรณีนี้ก็ เป็นเรื่องการเก็บของในคลังสินค้าซึ่งสามารถนำมาใช้ในฐานะเป็นใกล้เคียงอย่างยิ่งตามมาตรา 4 วรรค 3 ป.พ.พ. ไม่ได้นำมาใช้ได้โดยตรง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย